

piše še naprej. Iz splošnega pravopisnega slovarja so črtane besede: *dvadesetputa, dva-puta, triputa*.

c) Spremenjeno je pisanje kratic za merske enote (v opombah k slovarju kratic). Odpravljena je pisava z malimi črkami, npr. ne piše se *j* (jul), ampak samo *J*.

4. Nekaj sprememb in dopolnil je tudi v transkripcijah iz posameznih jezikov. Upoštevana so bila mnenja strokovnjakov za te jezike, tako da je transkripcija sedaj olajšana in bližja praksi.

Pred nami je Priročnik, ki nadaljuje fonetično oz. fonološko tradicijo naših pravopisov in ki je v njem pravopisna problematika ločena od pravorečne, slovniške, besedne in slogovne. Zato v njem ne smemo iskati odgovorov na vprašanja, ki so zunaj njegovih kompetenc. Priročnik je v primerjavi z dosedanjimi pravopisi bolj sistematičen in bolj dosleden v oblikovanju pravil. Čeprav ima nekaj pomanjkljivosti in čeprav nekatere njegove rešitve niso sprejemljive, ima vendarle izjemno znanstveno vrednost. Pravopisna norma je v Priročniku, kot pravi eden od njegovih avtorjev, pojmovana »elastično«, ker »kakor se razvija jezik, tako se razvija tudi pravopis; pravopis je pravzaprav odraz jezikovnega razvoja«. Tako se bodo neke boljše rešitve, kadar se bodo pojavile, spet lahko vključile vanj. Dotlej pa bo PP pomagal dvigovati kulturo našega pisanja – v času, ko nimamo na voljo niti najosnovnejših jezikovnih priročnikov.

Vesna Požgaj-Hadži
Filozofska fakulteta v Ljubljani

Prevedel Jože Sever

O KRAJEVNIH IMENIH V IZOLSKI OBČINI

Na našo prošnjo za popravke in dopolnila k Slovenskim krajevnim imenom (SKI) ni bilo pričakovanega odziva; zato smo s tem večjim zanimanjem prebrali, kar je v 4. številki Jezika in slovstva napisala o krajevnih imenih izolske občine Jelka Morato-Vatovec.

Ocenjevalka meni, da so uredniki SKI »premalo upoštevali specifičnosti tega področja« in da bi morali »bolj upoštevati živo rabo – dejansko stanje«; pravi tudi, da so se v delo »vrinile nekatere napake, ki bi jih bilo ... ob morebitnem ponatisu treba popraviti«. Urednikom SKI očita, da so ob nepopolnih oziroma popačenih informacijah delali imena »nestrokovno in v nasprotju z znanstvenimi pristopi ... po lastnem občutku za jezik (uredniška samovolja, pretirani purizem ali hiperkorekture?)«. V osnovo svojega razmišljanja o (ne)skladnosti oblik z normo slovenskega knjižnega jezika pa je vstavila še ekspresivno poved: »Mimogrede: kje pa so te norme in kdo jih določa?«

Bistvo nesporazuma med J. Morato in uredniki SKI je v dilemi, o čem naj priročnik govori: ali o uradnih, zdaj veljavnih imenih krajev (bodisi da so ustrezna ali ne) in o knjižni oziroma s knjižno normo usklajeni rabi vseh in drugih izpeljanih oblik – ali pa o živih (starih, domačih, pogovornih, lokalnih, narečnih ipd.), toda neuradnih imenih krajev in njihovih izpeljankah.

SKI si je vzel za izhodišče prvo možnost, jo utemeljil v uvodu priročnika ter uresničil v slovarju. Vendar je uradnim oblikam dodal tudi podatke o morebitni drugačni živi rabi, zlasti lokalni in narečni. S posebnega stališča je obdelal pisno in s posebnega govorno

podobo vsakega imena. SKI ni predlagal nobenega novega poimenovanja kraja (J. Morato trdi drugače), pač pa je zapolnil s predlogi vrzeli v poimenovalnem sistemu krajevnih pridevnikov in imen za prebivalce, narejenimi v duhu pravil slovenskega knjižnega besedotvorja.

J. Morato je stvari obrnila oziroma zamešala. V oceni SKI še izhaja iz uradnih imen, vendar hkrati na več mestih opozarja na že sproženi postopek za uvedbo starih imen (s čimer se, če so predlogi dobro podprti in ne posplošeni, strinjamo). Sama J. M. in N. Morato si jemljeta pravico, da v javnosti po svoje pišeta sicer uradno in knjižno določena krajevna imena, npr. *Korte* oziroma *Dvori* (*Korte*); vendar to ni pot za urejanje takih zadev. Najbolj sporni pa so njeni stvarni predlogi za spremembo v SKI. Ne gre samo za premalo utemeljeno premikanje imenskih različic na prednostni lestvici; gre za nedopustno mešanje pisnih in govornih oblik (polglasniško znamenje ni črka v abecedil), zlasti pa za pravopisne in tehnične napake v predlaganih variantah gesel, za katere ni mogoče reči, ali jih je zagrešila sama ali pa korektor.* Zaradi njih npr. pri geslih *Dvori*, *Izola*, *Vinica* še tako vesten uporabnik ne bi znal razbrati, za katero obliko naj se v določenem jezikovnem položaju odloči in kako naj jo zapiše ali izgovori.

Poskusimo razčistiti nekaj nejasnosti ob konkretnih imenih, kakor jih našteva J. Morato.

BAREDI. Ležeči tisk pri *Baredin* ali *Šaredin* v SKI ne izključuje živosti besede, prej nasprotno; opozarja samo na neuskklajenost s knjižno normo. Prim. podobna stališča drugod (*Beltinci*, *Murska Sobota*, *Spodnje Hoče*). Tudi citirani *Črešnjevci* niso opora za nevtralnost tipa *Baredin*. Raba sploh (tudi pod vplivom sodobnih občil) ne bo šla v narečno pisanost, ampak v večjo enotnost in knjižnost, npr. *Logačan* > *Logatčan*. Ali naj samo obalni pas ostane zunaj tega dogajanja?

DVORI NAD IZOLO. Nov je podatek *Dvorjàn* (ne *Dvorján*). Tudi priseljenci so dejstvo, s katerim je treba računati. O tem, da posebnih imen za prebivalce pogosto ni in kako ravnati v takem primeru SKI, glej uvod priročnika, str. 8 zgoraj.

IZOLA. Glavna knjižna pripona za ime prebivalca je *-jan*: oblika *Izolčan* je nastala iz *Izol-ec-jan*, oblika *Izoljan* pa iz *Izol-jan*. Javna občila in Krajevni leksikon tega besedotvornega pravila v tem primeru pač niso upoštevali, saj se v vsakdanjem govoru skupina *lj* večinoma poenostavi v *l*, prim. *Ljubljána* [*lublána*].

ŠARED. Škoda, da J. Morato ni poskusila ugotoviti neposredno pri naših nekdanjih primorskih informatorjih, »od kod se je vzela oblika« *Šaredar*.

VINICA. V ocenjevalkinem predlogu je na prvo mesto uvrščena oblika *Cetre*, sicer se redno govori o *Cetorah*; kaj J. Morato priporoča? Na str. 127 skuša ob imenu tega kraja bralce prišepniti, češ da skušajo uredniki SKI prebivalce homonimnih krajevnih imen brez občutka za jezikovno stvarnost enako poimenovati. To je zelo površna trditev. Natančnejša je takale: *Vinice* so v priročniku štiri. Vsi podatki o imenih prebivalcev so bili v gradivu dokumentirani. Imeni prvih dveh sta popolnoma enaki (*Viničan*) in v skladu s knjižno normo. Ime tretjega ima naglasno dvojnico in torej ni povsem enako prejšnjima dvema. Ime četrtega (*Vináščan*) je tako posebno, nič povezano z izvornim imenom, da ga je bilo treba razglasiti za narečno posebnost in mu dodati knjižno ustreznico z grafičnim opozorilom (zvezdica), da gre za predlog poimenovanja. To pa je po goli obliki enako vsem trem, potrjenim tako z živo krajevno rabo kakor z oblikotvornimi pravili knjižnega jezika, po naglasnem mestu pa samo tretjemu, ki mu je pokrajinsko in zato tudi jezikovno najbližje (*Viničan*). Pri odločanju o uporabi ene ali druge oblike pa niti bralec niti kritik ne

*V omenjenih geslih smo »avtoktono obliko« popravili v »avtohtono obliko«. Vse drugo pa je natisnjeno natančno tako, kot je zapisano v rokopisu. Uredništvo.

smeta prezreti opozorila v uvodu SKI na str. 9, ki pravi: »Celota podatkov o krajevnih imenih je informativno-normativna, zato je izbor narejenih oziroma narečnih oblik prepuščen uporabnikom glede na vrsto besedila«. To pa je skoraj isto, za kar se zavzema J. Morato v ključnem delu svoje kritike (6. odstavek), le da smo avtorji slovarja ob dosedanji neurejenosti rabe krajevnih imen v priročniku poudarili njihovo združevalno vlogo in knjižno normo.

Da pa slovenska knjižna norma dejansko je, se tudi J. Morato lahko prepriča, če primerja posamezne formulacije in oblike iz svojega članka z besedili klasikov slovenskega pisarja.

Tov. Jelki Morato-Vatovec se kljub njenim drugačnim stališčem glede slovenskih krajevnih imen zahvaljujemo za kritično mnenje, zlasti pa za nekatere nove stvarne podatke.

Še živeči avtorji Slovenskih krajevnih imen:
*F. Jakopin, T. Korošec, T. Logar,
S. Suhadolnik*

Zapiski

V PREMISLEK

Osnovna šola je enotna vzgojno-izobraževalna organizacija, v praksi pa delo v njej delimo na pouk in z njim povezane dejavnosti v nižjih razredih in vzgojno-izobraževalni proces v višjih razredih oz. na stopnjo razrednega in predmetnega pouka. Delitev izhaja iz didaktične osnove: v nižjih razredih poučujejo učitelji razrednega pouka (v prihodnje profesorji razrednega pouka) praviloma vse predmete, za višje razrede osnovne šole pa je značilen predmetni pouk.

Reforme osnovne šole, ki so se začele l. 1958 in katere prenovi smo nazadnje doživeli l. 1983, so močno poudarile pomen vertikalne povezanosti predmetov. To pomeni najmanj dvoje:

- razredni in predmetni učitelj morata poznati učni načrt predmeta za vse razrede,
- ob vzgojno-izobraževalnem delu morata biti v nenehnem stiku.

Če hoče predmetni učitelj vedeti kaj več o zahtevnosti snovi in učinkovitosti metodičnih postopkov, ne sme spregledati pomembnih ugotovitev pedagogike in razvojne psihologije, nanašajoče se na psihofizični razvoj otrok v starosti od 6 (7) do 10 (11) let, in to znanje povezati z vedenjem, ki si ga je pridobil o zrelosti podobi zgodnjih mladostnikov.

Vertikalna povezanost med razrednimi učitelji in slavisti je na šolah različno uresničena. Iz vprašalnikov, na katere so po letu 1983 za potrebe evalvacije odgovarjali učitelji razrednega pouka, je razvidno, da je vertikalna povezanost le na redkih šolah stalna praksa, po večini pa je omejena na priložnostne stike (občasni skupni šolski aktivni, dejavnosti ob kulturnem dnevu).